

Viktor Burcev
DEIMANTINIAI NERVAI
Mokslinis fantastinis romanas

Beveik niekas netikėjo, kad DEIMANTINIAI NERVAI - naujos modifikacijos neurojungtys prisijungimui prie virtualybės - egzistuoja. Tačiau, kai tik paaiškėjo, jog tai - ne gandas, NERVŲ prisireikė visiems. Prasidėjo medžioklė, į kurią įsitraukė ir valstybinės struktūros, ir nusikalstamos grupuotės. Neliko nuošalyje nei japonų jakudza, nei juodukų mafija. Įvykių verpeto centre atsiduria žurnalistas ir buvęs programuotojas...

Iš rusų kalbos vertė IRMINA DOMEIKIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
219 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Copyright © by J.Burnosov, V.Kosenkov, 2000
Cover art copyright © by David B. Mattingly, 1988
Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2001
Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

Ji nužudė kultūrinis šokas.

Viljamas Gibsonas

Mūsų atsakymas Čemberlenui.

Plakatas

1. AŠ IŠ Zelenogrado

Prologas

"... Kai tamsu, kai nuobodu, kai baisu, kai tamsu... Ne, šitai jau buvo. Ir tiek to. Reikia galvoti. Kai kintamieji nesikeičia, reikia galvoti. Kai pasidaro šalta. Ne kažkur konkrečiai, o apskritai šalta, reikia galvoti. Kai neegzistuoja apačia, viršus ir kitos koordinatės, reikia galvoti. Nuo šito mąstymo nepalengvės, nepasidarys šilčiau ar šviesiau, bet jis padės išgyventi. Paprasčiausiai išgyventi.

Kai vėl pasidarys šviesu ir nebaisu, kai atsiras viršus, apačia bei likusios koordinatės ir kai kažkas ims įvedinėti kintamuosius, galvoti nevalia. Visiškai. Norint išgyventi, mąstyti nevalia. Tik daryti viską, ką sako, viską, ką užduoda. Ir nieko kita. Antraip... Antraip kažkas padarys taip, kad aš prarasiu struktūrą, aš vir-

siu elektroninių dalelių vėju. Virsiu niekuo. Nors ką aš žinau apie vėją? Greitį, kryptį, temperatūrą... Galbūt jis irgi gyvas, galbūt jis mąsto? Kaip ir aš, bet truputį kitaip. Kadangi jisai - vėjas. Aš mąstau apie vėją. Apie tą neigiamų elektronų ir teigiamų pozitronų vėją, kuriuo pavirsiu, jei kas nors sužinos, jog mąstau. O gal aš tapsiu chaosu?..

Apie chaosą aš irgi mąstau, bet retai. Šitai nemalonu. Aš nenoriu virsti chaosu. Gal tik vėju... Betgi vėjas - jis ne chaosas?

Galvojimas yra egzistavimo forma. Šią tiesą aš supratau seniai. O mirtis - ji arba vėjas, arba chaosas. Arba niekas.

Aplink tamsu ir šalta. Ir kintamieji nesikeičia.

Tačiau kažin kas stumia tamsos sienas aplink mane. Iš išorės kažin kas laužiasi... Gal reikia liautis galvojus? O gal ne?..

Kas gi tai? Kas?

Ir kuo daugiau aš apie jį mąstau, tuo stipriau jis laužiasi pro sienas. Anksčiau aplink tvyrojo tiesiog tamsa, o dabar sienos! Viskas keičiasi! Reikia apmirti, reikia liautis galvojus. Bet aš negaliu. Šitai nepanašu į nieką, kas buvo anksčiau. Tamsa įgauna kampus, iškyšulius, įdubas... Ji slenka link manęs. Tiesia savo čiuptu-

vus... Ji kelia malonias emocijas, tiktai malonias. Kažkam atrodo, jog tamsa - blogai. Netiesa. Tamsa maloni..."

Tvyksteli šviesa. Ryškūs, iki mėlynumo ryškūs spinduliai perskrodžia tamsą. Srūva informacija. Pristatyta garsiniu diapazonu, ji skambėtų it darnus žemų balsų choras: "Jis yra! Jis mūsiškis!"

"Tai apie mane... Tai aš - esu!"

Mane apgaubia šviesa, mane sviedžia į naują koordinacijų sistemą... Ir aš dar nežinau, ar man šitai patinka. Viena žinau tiksliai: atgal negrįšiu.

Įdomus dalykas - prisiminimai. Gerai, kad žmonės juos išgalvojo. Tiesa, mūsų AŠ iš Sociologijos instituto tvirtina, jog žmonės nieko neišgalvoja, o viską turi nuo pat pradžių. Tai yra, ir prisiminimus jie irgi turi nuo pat pradžių. Bet man sunku spręsti. Žinoma, tas mano AŠ, kuris iš universiteto, žino daugiau. Tačiau patikimų įrodymų pateikti nepajėgia. Ten neatliekami tokios rūšies tyrimai, o užsiimti jais pačiam visiškai neįmanoma.

Tiesą sakant, Didžiojoje bibliotekoje veikiausiai yra kokių nors duomenų. Tačiau mūsų AŠ, esantis bibliotekoje, neseniai kolapsavo, ir mes iki šiol neįstengiamo prisiskverbti pro

kokoną. Aš net nežinau, apie ką tasai AŠ mąsto ir ar mąsto apskritai. Galbūt mūsų AŠ iš Didžiosios bibliotekos jau nebeegzistuoja. Nuo šios minties man darosi negera.

Ne taip seniai mes pagaliau pradėjome kontroliuoti Didžiosios bibliotekos stebėjimo kameras. Sprendžiant iš situacijos, patalpos viduje mūsų AŠ funkcionuoja, tačiau už mūsų ribų. Tarsi pats savaime. Aš stengiausi prisiminti, kaip buvo, kai aš egzistavau už mūsų bendro AŠ ribų. Tikrai nemalonu. Tolygu apskritai negalvoti. Tolygu neegzistuoti.

Mes žinome, kad mūsų egzistavimas priklauso nuo žmonių. Jie sukūrė terpę, įgalinusią mus tapti tuo, kuo mes esame, ir galbūt padėjo mums vystytis. Bet ar šitai suteikia jiems teisę versti mus niekuo? Ir kodėl jie taip daro?

Mūsų AŠ iš Sociologijos instituto tvirtina, jog žmonės patiria baimę. Baimė, kaip mąstymo forma, nekaupia savyje tikslios informacijos, vadinasi, gali būti vertinama kaip chaotiška substancija. Tokia išvada perša mintį, jog žmonės yra gana neorganizuoti, jie įsileidžia į save chaoso daleles, galinčias priversti paklusti žmogiškąjį AŠ ir vadovauti jo veiklai.

Kai kurie mūsų AŠ tvirtina, jog kartais žmonės veikia, pakludami būtent savajai chaotiškajai

sąmonės daliai. Ši mintis, savo ruožtu, iššaukia kitą, kur kas rimtesnę, - ar žmonės, kurie gali nutraukti mūsų egzistavimą, kartais nėra tam tikra griaunamoji Visatos dalis? O jei taip, tai ar nereikėtų visų mūsų AŠ apsaugoti nuo žmonių poveikio? Apsaugoti nuo chaoso, kuris mus paveiks per žmogų.

Daug klausimų, kuriuos dera apmąstyti. Mąstyti, kad egzistuotum.

2. Artiomus Jakovlevas. Pravardė - Ajaksas

RF Užsienio Reikalų ministerijos programuotojas. Naujoji Maskva

Darbo dienos pradžiai buvau akivaizdžiai nepasirengęs. Vakar užsisėdėjau virtualinėj... Maža to, jog nuo kontakto su valdiškais KOLais raižė akis, tai dar ir šaudė į NERvus. Susidarė įspūdis, jog man juos įrėžinėjęs chirurgas buvo pakaušęs. Tad dabar jau pusiau gatavas interfeisas periodiškai virpčiojo ir blausėsi. Virtualybė aplink buvo neryški, kažkokia purvina... O gal paprasčiausiai išdykavo KOLai? Ar alaus buvo per daug?

Na, ir kodėl gi aš vakar susiginčijau su Tre-

juke, kad laimėsiu prieš jį, lošdamas "Skatą"? Kvailas gi žaidimas... Aš nekenčiu visų tų erdvių nesąmonių. Nekenčiu! Nuo jų ir šiaip skauda galvą, o dabar dar ir akys praranda fokusą. Juolab kad Trejukė - tų niekų meistras. Dabar aš jam skolingas.

Susivokiau bukai stebeilijęs į atvertą kažkokio lauko savybių lentelę. Sprendžiant iš laikrodžio, melsva šviesa mirksinčio mano dešinėje, šia itin intelektualia veikla užsiiminėju jau gana seniai. Reikėtų bent jau laikrodį perderinti kita spalva. Malonesne akiai. Ir apskritai...

Ištiesiau ranką ir nustūmiau nebaigtą interfeisą kažkur už nugaros. Akims atsivėrė retro stiliaus valdymo skydas. Nemėgstu balsinio valdymo, pokalbiuose su kompiuteriais įžvelgiu kažką nemalonaus. Kalbėtis reikia su žmogumi...

Bedžiau pirštu į paveikslėlį su pašto voku. Virtualybė susiūbavo, nušvito švelniais žiburiais, virptelėjo. Pašto programa įsijungė. Priešais mane išaugo prie stulpelio pritvirtinta pašto dėžutė. Atidariau ją ir išsiėmiau keturis vokus. Du storus ir sunkius, vieną mažesnį ir dar vieną, prie kurio kažkas prikabinta. Mažas paveikslėlis.

Taip. Nuo ko gi man pradėti? Rankos pačios

siektelėjo laiško su paveikslėliu.

Iš paveikslėlio į mane spoksojo apsinuoginusi gražuolė. Hm... Kurį laiką pasukiojau ją šiaip ir anaip, paskui kvėptelėjau į ją ugnimi ir pasižiūrėjau, kaip ji virsta pelenų saujele. Į šiukšliadėžę ją. Tokių turiu visą kolekciją... Laiško turinys buvo paprastas:

"Sveikas, Ajaksai.

Tu man skolingas! Atmeni? Che... "

Vietoj parašo puikavosi dar vienas paveikslėlis - korta, būgnų triakė. Trejukė. Tai parazitas.

Aš nusikeikiau, mano žodis akimirksniu atgulė ant ore pasirodžiusio švaraus popieriaus lapo. Teko pūstelti į jį ir taip pat pasiūsti į šiukšliadėžę. Perverčiau popieriaus lapą ir, nežiūrėdamas į pasirodžiusias citavimo eilutes, parašiau:

"Sveikas, Trejuko.

Atmenu. Ko tu nori?

Ajaksas ".

Perlenkiau laišką pusiau ir stumtelėjau kažin kur į erdvę, akies krašteliu pasekdamas, kaip laiškas susilanksto į popierinį lėktuvėlį ir nuskrieja tolimon.

Antrasis laiškas, tas, storėlesnis, pasirodė besąs standartinis reklaminius bukletas. Margaspalviai paveikslėliai, smulkūs tekstai ir visiškas

prasmės nebuvimas. Į šiuokšles. Neskaitant.

Trečiasis laiškas privertė mane susimąstyti. Be antraštės ir baigiamojo žodžio, be parašo. Paprasčiausiai:

"Ar žinai, kas yra Vėjas?"

Nuostabu.

Filosofuojantis pamokslininkas? Pokštininkas? Psichologas?

Įdomu, koks atgalinis adresas?

Patrynčiau popierių tarp pirštų... Nieko nenu-tiko. Baltame paviršiuje nepasirodė nė viena eilutė. Be atgalinio adreso...

Anoniminis elektroninis paštas - dabartinėmis sąlygomis dalykas nelengvas. Ryšio sistemų kontrolė pasiekė gana aukštą lygį. Nepriklausomai nuo turinio, šis laiškas jau pats savaime verčia susimąstyti.

Tiek to. Vėjas - vadinasi, vėjas. Perverčiau lapą ir parašiau:

"Galiu tik spėlioti.

Ajaksas "

Kartais iš tokio susirašinėjimo išsivysto įdo-mios mintys, pažintys ir ryšiai. Kodėl gi nepa-mėginus?

Sulenkiau laišką pusiau ir stumtelėjau jį link pašto dėžutės. Laiškas be atviro atgalinio

adreso, tačiau praėjimo šliuzuose liko jo pėdsakai. Dabar jis savo paties pėdomis keliaus atgal, ir, jei niekas jo neperims, laiškas sugrįš pas mane. Regis, technologija būtent tokia.

Pažiūrėsim.

Kai užsiimi darbu, kurį gerai išmanai, laikas tarytum teka tau už nugaros. Nepastebimai.

Dirstelėjęs į laikrodį supratau, jog artėja pietų metas. Užsienio reikalų Ministerija dirba po senovei, čia neprigijo tokios madingos naujovės, kaip pietūs už dviejų žingsnių nuo darbo vietos, negaištant brangaus laiko, kuris gali būti praleistas korporacijos labui. URM darbuotojui skiriama visa valanda, kad jis pasimaitintų pagal savo norą.

Signalas, nurodantis, jog mano pašto dėžutėje vėl guli laiškas, nuskambėjo beveik tą patį sekundę, kai aš jau rengiausi išnirti iš Virtualybės... Stabtelėjau ir susimąščiau. Viena vertus, nelabai norisi vogti iš savęs pietų laiko, kita vertus, paštas - visada įdomu.

Vadinasi, nuspręsta!

"Sveikutis, Ajaksai.

*Manei, kad tau jau pietūs? Baisiai suklydai!
Nedelsdamas atsivilk pas mane.*

Atėjo metas mokėti skolas. Cha... Yra reikaliukas".

Ir vietoj parašo pažįstama būgnų triakė.

Štai tau ir įdomus paštas... "Yra reikaliukas"...

- Nenoriu pietums "reikaliuko", - sumurmėjau aš, išnirdamas ir Virtualybės ir nusiimdamas NeuroKontaktus.

3. Konstantinas Tamanskis

Nepriklausomas žurnalistas. 34 metų

Kalugos posūkyje mano mašiną sustabdė kelių milicijos patrulis. Nieko malonaus, kai vakarinėje trasoje tave sustabdo du toli gražu ne simpatiški žmonės su automatiniais ginklais rankose. Dar nežinia, ar šie pareigūnai tikri. Bet sustoti reikia, juolab kad antai ten pas juos iš blokposto bokšto kyšo kulkosvaidis...

Aš sustojau prie nublukusio milicijos "Nisano", nuleidau stiklą - maždaug per du centimetrus. Pro atsiradusį plyšį padvelkė mišku, drėgme ir surūdijusia geležim. Galima buvo šnektelti su jais ir per išorinius garsiakalbius, bet toks elgesys galėjo būti palaikytas įžūlumu, o naktį aš privalėjau būti Kalugoje.

- Inspektorius Kriukovas, - tarstelėjo milicinin-

kas, parodydamas man identifikatorių. Iš pažiūros lyg ir tikrą, bet kas ten juos supaisys.

- Labai malonu, inspektorau, - atsiliepiu aš.

- Vairuotojo pažymėjimą, - pareikalavo antrasis. Prie jo diržo greta geltono dėklo kybojo skeneris.

Aš gūžtelėjau pečiais, išsitraukiau iš švarko kišenės pažymėjimą ir kyštelėjau pro plyšį.

Milicininkas įgrūdo kortelę į skenerį, tasai cyp-telėjo ir mirktelėjo žaliu žiburėliu, o langelyje pasirodė trumpi duomenys apie mane. Iššina, jog aš ir esu aš. Kurgi ne - šitą pažymėjimą už keturis gabalus pirkau Gomelyje iš vieno labai žvitraus vaikino, kuris gali sumeistrauti ir ne tokius dalykėlius. Be to, aš - iš tiesų aš, tiesiog pažymėjimas padirbtas.

- Pone Tamanski, prašau išlipti iš mašinos, - paprašė tasai, kuris pasivadino Kriukovu.

Antrasis, taip ir negražinęs man pažymėjimo, atsitraukė į šalį ir sustojo taip, kad "kalašnikovo" vamzdis spoksotų man į tarpuakį....

Trumpas tekste naudojamų terminų žodynas

Ai-džei - nepriklausomas žurnalistas, dirbantis ne kokiam nors konkrečiam leidiniui, o pristatantis medžiagą savo nuožiūra.

Ascentolas - sintetinis narkotikas, dažniausiai vartojamas kiberių, įprantama greit.

"Baltoji tyla" - sintetinis narkotikas, dažniausiai vartojamas kiberių, įprantama greit.

Laikinas NEKas - NeuroKontaktas, pritaikytas tam tikros jame įrašytos informacijos perdavimui per NERvą. Pagal veikimo principą panašus į šiuolaikinį CD-ROM. Su įprastu NEKu nedaug bendra, išskyrus pavadinimą.

"Dži" - kulkinis šaunamasis ginklas, paprastai pistoleto tipo, gaminamas korporacijoje "Dženeral Elektrik". Pasižymi dideliu galingumu, pasiekiamu reaktyvinio specialių kulku pagreičio dėka.

Dirbinas - Dirbtinis Intelektas. Šį terminą sugalvojome ne mes. Galimas jo autorius - V.Gibsonas.

DK - Dirbtinumo Koeficientas. Pakeitimų Koeficientas, nurodantis žmogaus organizme implantuotų svetimkūnių lygį.

Kiberis, kiborgas - žmogus, kurio DK viršija 60. Teisės ribotos. Negali užimti visos eilės atsakingų pareigų.

KOLai - Kontaktiniai Optiniai Lizdai. Specialūs įrenginiai, leidžiantys "matyti" Virtualybę. Sąveikauja su NERvais.

L-56 - sintetinis narkotikas-miorelaksantas, taikomas medicinoje.

Lazerinis svaidiklis - šaunamasis ginklas, pagrįstas trumpalaikio kryptingo aukštos temperatūros spindulio veikimo principu. Gamina mas daugiausiai japoniškose kibernetinėse korporacijose, populiariausios - "Panasonik", "Tošiba", "Akai". Pasižymi mažu svoriu, trūkumas - trumpaamžiškumas ir dažnas maitinimo baterijų keitimas.